СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 70. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 26-го березня, 1937. VOL. XLV. No. 70. Jersey City, N. J., Friday, March 26, 1937. THREE CENTS

СИДЯЧІ СТРАЙКАРІ МАЮТЬ ПОКИНУТИ ФАБРИКИ КРАЙСЛЕРА

ЛЕНСИНҐ (Мішіґен).—Ґубернатор цього стейту, Мерфі, виміг від Джана Луиса, предсідника Комітету для Промислової Орґанізації, згоду на опорожнення страйкарами 8 фабрик автомобільного підприємства Крайслера, котрі вони займали вже 17 днів. Ґубернатор зобовязався, що, коли ця угода буде додержана, він скличе тоді конференцію між Луисом і Волтером Крайслером, предсідником підприємства Крайслер Корпорейшен, щоби обговорити угоду між робітниками і підприємством. Як довго будуть вестися такі переговори, фабрики мають бути закриті.

Ціла справа тепер обертається коло того, як до цеї угоди Луиса поставляться страйкарі, що засіли в фабриках Крайслера. З Дітройту доносять, покищо страйкарі немало здивовані точками тимчасової угоди й вижидають особистого прибуття Мартина, предсідника автомобільної юнії, для вияснення їм угоди.

ПРЕЗИДЕНТ БЕРЕТЬСЯ ДО СТРАЙКОВОЇ СИТУАЦІЇ.

ВОРМ СПРИНҐЗ (Джорджія).—Президент Рузвелт постановив відбути негайно по своїм повороті до Вашинґтону конференцію з провідниками конґресових палат в справі страйків.

Президент заявив, що він дуже зацікавлений справою сидячих страйків, але не сказав, чи федеральний уряд буде домагатися від конґресу відповідного законодавства про страйки.

Конференція визначена на суботу.

БОРОТЬБА ЗА ДИТЯЧУ ПРАЦЮ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бора вніс проект закона про дитячу працю, на основі котрого межа, до якої має відноситися заборона вживання дітей у фабриках, має сягати не до 18, але до 14 року життя.

Сенатор Ґвілер вніс проект закона, на основі котрого товари, вироблені в фабриках, що наймають дітей, мають підлягати законам стейту, до котрого їх спроваджують.

БОРОТЬБА ЗА РЕФОРМУ СУДУ.

ВАШИНҐТОН. — Перед судовим комітетом сенату, що веде тепер слідство в справі реформи федерального судівництва, ставав як свідок Гаролд Вилис Додз, президент Принстонського університету. Свідок висказав погляд, що президент Рузвелт своїм пляном побільшення числа суддів пробує впливати на погляди суддів. На його думку, краще було би, якби справа була предложена до вирішення загалові народа в формі поправки до конституції; кромі цього справа повинна бути віддана до розгляду незалежній судейській комісії, далекій від усяких політичних впливів.

Луис Тейбер і Вилйем Герт, провідники фармерських орґанізацій, заявили комітетові, що фармері бояться пропозиції президента, бо, мовляв, це грозить їм утратою релiґійної свободи.

СТРАШНИЙ ВИПАДОК З ОМНІБУСОМ.

СЕЙЛЕМ (Ілиойс). — У середу зполудня тріснуло в переїзджаючім сюди омнібусі ґумове коло. Омнібус, що віз людей на перегони на колісцявах, вдарився об залізні стовпи моста з такою силою, що занявся. В пожарі згинули 18 осіб, у тому числі 6 жінок і одна 4-літня дитина. Пять осіб були тяжко ранені.

Двох людей нагле задержання омнібуса викинуло з авта через передні шиби. На одному з них занялося одіння, як він летів повітрям.

ЯКБИ ЦЕ ВІД НЬОГО ЗАЛЕЖАЛО.

ВАШИНҐТОН. — Д-р Фернандо де льос Ріос, амбасадор мадридського уряду, заявив тут на пресовій конференції, що еспанська війна повинна бути обмежена до самих еспанців. Він каже, що тепер в Еспанії є 80,000 італійських і 20,000 німецьких військ.

КАНАДА ЗАБОРОНЯЄ СИДЯЧІ СТРАЙКИ.

ОТАВА. — Міністер судівництва канадійського уряду заявив у палаті послів канадійського доміняльного парляменту, що доміняльний уряд буде вживати своїх засобів і влади, щоби запобігти сидячим страйкам у Канаді.

СУД ЗАБОРОНЯЄ ПІКЕТИ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі).—Найвищий суд стейту Ню Джерзі признав пікетування фабрики, в котрій нема страйку робітників, беззаконним.

Рішення видано проти пікетування фабрики за присупленням робітників до юнії.

ПРИГОТУВАННЯ ДО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — У будинку „Емпайер Стейт" виставлено моделі приладів освітлення світової вистави в Ню Йорку в 1939 році. Виставлено там теж моделі деяких проектованих на виставу будинків.

ПОЛЬСЬКА БАНДИТКА ВИЙШЛА З ЛЕГКОЮ КАРОЮ.

НЮ ЙОРК. — Суддя Овен Боган місцевого стейтового суду видав присуд проти Нелі Ґутовської, 20-літньої бандитки польського роду, що оноді призналася до нападу на одну крамницю й добуття при помочі фальшивого револьвера від касієра 14 долярів. Суддя мав перед собою оречення психіятрів, що розслiджували умовий стан дівчини. Психіятри заявили, що вона більше, ніж пересічної інтеліґентности, але її змалку занедбували, бо родичі із собою не жили, а її бабка, котра нею опікувалася, була дуже сувора. Беручи під увагу обставини її життя, суддя засудив бандитку на віддання її на стейтову фарму для поправи на неозначений час.

ПОХОРОН З ПАТЕФОНОМ.

Похорон з патефоном відбувся у Вишатичах перемиського повіту. Ховали одного члена секти баптистів, причому на переді похоронного походу ступав якийсь прихильник секти і ніс патефон, що вигравав ріжні, не конче сумні, мельодії.

ПЕРЕЙШОВ НА КАЛЬВІНІЗМ.

Велике враження у Варшаві викликала вістка, подана одним часописом, що комісаричний превидент Варшави Старжинський покинув кілька літ тому католицизм і перейшов на кальвінізм.

ПЕРЛА САГАРИ БЕЗ „СВЯТОГО ЧОЛОВІКА".

На кордоні Альжиру і Триполісу лежить місто-оаза Ґагадамес, назване перлою Сагари. 40 днів мусить іти каравана, щоб дійти з побережжя Середземного моря до чарівної, навіяної східньою екзотикою оази. Арабське населення живе спосійно, зберігаючи культ для своїх вірувань. Хоча „перла Сагари" лежить далеко від головних центрів, приїжджають там часто фільмові експедиції. Недавно прибула до Ґагадамес поважна експедиція, що накручувала незвичайно цікаву фільму. Темою фільми був конфлікт між релiґійними почуваннями і коханням араба до европейки. В накручуванні фільми брали участь місцеві араби, між ними т. зв. святий чоловік. Чоловік той цілими днями молився на вулицях міста до Аллага. „Святий чоловік" Аґа Ґіта показався небуденним артистом і його заанґажували до паризьких ателіє. Мешканці Ґагадамесу довідавшись про виїзд „святого чоловіка", проголосили тижневий піст, щоби переблагати Аллага.

Та давній святий чоловік, а тепер фільмовий артист не думає вертатись і з запалом працює в кіновім ателіє.

МУСОЛІНІ ТВЕРДО СТОЇТЬ ПРИ ПОМОЧІ ҐЕН. ФРАНКОВІ

РИМ. — Мусоліні виголосив промову, яку розіслано через радіо по цілій Італії, а теж передруковано у всіх часописах, в якій він гостро накинувся на чужу пропаґанду, яка старається компромітувати Італію. У звязку з цею промовою італійські часописи подають свої коментарі, в яких запевняють, що Мусоліні твердо стоїть при ґен. Франкові і що він не відтягне італійських добровольців так довго, аж доки ґен. Франко не осягне повної побіди.

УСПІХИ КООПЕРАТИВИ „СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ" У ЛЬВОВІ.

Промислова кооператива „Суспільний Промисл" у Львові, що виробляє відому уже всім цикорію „Луна", підмінку кави „Пражінь" і солодову каву, осягнула в минулому році нові великі успіхи. У фабриці цеї кооперативи занятих уже тепер 45 фізичних і умових працівників у Львові, з того 18 мужчин і 27 жінок, а при сушенні сирівцю у власній сушарні в Жовкві є занятих сезоново 2—3 місяці в році 15 фізичних робітників. Вироби „Суспільного Промислу" ідуть у двох третинах через українську і чужу приватну торгівлю. Збут виробів осягнув у минулому році 227 тисяч золотих. В останньому часі закупила кооператива „Суспільний Промисл", реальність у Львові з фабричним і адміністраційним будинком, куди перенесеться уже в літніх місяцях цього року.

ГАЛИЧАНИ ЗАСУДЖЕНІ В ПРОЦЕСІ ТРОЦЬКІСТІВ.

Брати Іван і Василь Рожний, з Горожанни Малої, пов. Рудки, які останніми часами жили у Львові, виїхали осінню 1935. до СССР. У Києві працювали як почтові функціонарі. В останньому процесі троцькістів їх засудили на кари по пять літ вязниці. Про це прийшла вістка до родини обох братів у Львові та в Горожанні Малій.

ОЧІ, ЩО ГІПНОТИЗУЮТЬ.

В одному з великих банків у Греції трапилася незвичайна подія. Недавно зголосився до касієра банку якийсь скромно одягнений мужчина й хотів зреалізувати чек на суму 2,510 фунтів. Касієр не хотів з початку виплатити грошей, бо чек був передавнений.

Але по хвилі під впливом пронизливого зору мужчини пішов з ним до директора. Директор банку немов завороженний дивними очима чужинця приказав негайно виплатити гроші. Несамовитий клієнт сховав спокійно гроші до подертої кишені і зник. Пів години не могли в банку „прийти до себе" по візиті пана з дивними очима. Колиж директор завізвав поліцію, щоби схопити обманця, той був уже за кордонами Греції. Вексель був виставлений на призвище Джана Курта перед 8 літами. Теж квота 2510 фунтів була сфальшована. Спритний „маґік" дописав до числа 25 цифру 10 фунтів.

КІЛЬКО КОШТУВАТИМЕ КОРОНАЦІЯ ЮРІЯ VI?

Анґлійський парлямент займеться на найближчому засіданні тільки зарядженнями, що їх треба буде видати для поборювання великої лихви, яка намагає поширюватися в звязку з майбутньою коронацією короля Юрія VI.

Всякі гостинниці, готелі, пансіони при вулицях, кудою піде коронаційний похід, уже підвищили ціни за піднайм на 300 відсотків. Власникі приватних мешкань хочуть по 50 фунтів шт. за однодневий піднайм кімнати, що її вікна виходять на якунебудь вулицю, куди піде похід.

У палаті громад предложили внесення, щоб тимчасово виплатити 153 тисячі фунтів шт. на коронаційні потреби. 150 тисяч фунтів шт. треба тільки на прикрашення Уестмінстерської катедри, де відбудеться коронація, та на трибуни для публики. Як обчисляють коронація коштуватиме понад один міліон фунтів шт. Приватні видатки перевищають напевно пятикратно згадану суму

ЖИДИ В БЕРЛІНІ.

За офіційними даними в Берліні живе ще тепер 250,000 жидів, з чого коло 150,000 держаться жидівської віри, 40,000 змінило віру на іншу, а 60,000 припадає на мішанців. Статистика не подає, чи ті числа обіймають також чужинних громадян.

ЧОЛОВІК, ЩО НЕ ГОВОРИВ 20 ЛІТ.

Одне маленьке місточко на Словаччині пережило чималу сензацію. Мешканець тієї оселі, емеритований шкільний інспектор Арпад Паляшті почав раптом говорити. Коли його спитались, що було причиною тієї зміни, заявив він, що коли двох його синів пішло на світову війну, зложив обіт, що на випадок щасливого повороту своїх синів не буде говорити 20 літ. І саме недавно минув реченець, що його Паляшті собі визначив. В історії обітів це мабуть єдиний випадок.

КРАЙ, ДЕ НЕМА ЗЛОДІЇВ.

На малому острівці Гіярнес у фйорді Горсен (Норвеґія) трапився нечуваний випадок: з одної місцевої крамниці вкрали вночі 300 норвезьких корон!

В тихому рибальському селі закипіло Бурмістр острівця ствердив у місцевих хроніках, що останній випадок крадежі трапився там в 1834. р., отже більше, як 100 літ тому. Слово „крадіж" вийшло зовсім з уживання місцевого населення.

Слідство устійнило, що каса, як теж входові двері до крамниці, були — як звичайно — отворені. В Гіярнес ніхто нічого не замикає, бо прецінь відомо, що там нема злодіїв. Всі переконані, що крадежі допустився якийсь морський грабіжник, який нічю прибув на островець. Вони виключають можливість, щоби хтось місцевий міг допуститися такого ганебного вчинку.

Щасливий той острівець Гіярнес, де крадіж трапляється раз на сто літ...

БУХАРІН І РИКОВ НЕ ХОЧУТЬ ПРИЗНАВАТИСЯ ДО ВИНИ

МОСКВА. — Арештовані большевицькі лідери, Бухарін і Риков, не хочуть признатися до вини, в такий спосіб, як це зробили Зіновев, Каменев та інші, які вже розстріляні. Так заявив Валерій Межлаук, новий комісар тяжкої індустрії, на мітинґу перед 700 представниками совєтського промислу. Межлаук твердив, що обидва є винуваті у зраді „клясових інтересів". Після його слів обвинувачені належали до тих „клясових зрадників", які довели совєтський промисл до катастрофального стану. Вони в підступний спосіб нищили фабрики хемічних виробів, заліза і сталі, зброї й амуніції, копальні вугля і т. п. У своїх саботажах вони користувалися такими методами, що підпалювали нафтові шиби, викликували катастрофи, псували машини; гроші обертали на інші цілі, ніж на розбудову фабрик, підриваючи в той спосіб совєтську індустрію в самих основах й зменшуючи оборонну силу Совєтів.

СОВЄТИ РОЗГАНЯЮТЬ ЖИДІВСЬКУ РЕСПУБЛИКУ ЗА ТРОЦЬКІЗМ.

ЛОНДОН. — До Лондону доносять, що по наказу Сталіна мають розігнати жидівську сибірську беспублику Біробіджан за те, що більшість мешканців цеї штучно-створеної республики показалися прихильниками Троцького. Тепер усіх жидів, скупчених у тій республиці, розселять по ріжних сторонах СССР, а підозрілих в троцькізмі арештують. Вже арештували провідників цеї республики.

ЗВІДКИ ПРИХОДЯТЬ ГРОШІ НА КОМУНІСТИЧНУ ПРОПАҐАНДУ.

ПАРИЖ. — В часі дебати над недавними випадками в Кліші, біля Парижа, посол Жак Доріо, що був колись активним комуністом і грав передову ролю в комуністичному русі в Франції, але відтак розчарувався в комунізмі і два роки тому виступив з комуністичної партії — заявив, що III Інтернаціонал в Москві вислав на комуністичну пропаґанду у Франції суму 250,000,000 франків. Він також заявив, що часопис „Юманіте" жиє виключно з піддержки з Москви. Доріо перестерігав уряд і його радикально-соціялістичних прихильників, що комуністи у Франції використовують „Народній Фронт" для своїх цілей, щоб підготовити ґрунт для перевороту і щоб установити у Франції комуністичну диктатуру.

ХИТРА ПОЛІТИКА БЛЮМА.

ПАРИЖ. — Вже другий день ведуться у французькому парляменті дебати над випадками в Кліші, де комуністи спровокували партію полк. Ля Рока і у висліді було 5 вбитих і 200 ранених. Дебати ці ведуться в дусі проти-комуністичнім, бо занадто очевидним було, що це комуністи спровокували ці випадки; ці дебати підривають силу Блюма, який станув в обороні комуністів. Дуже можливо, що в короткому часі прийде у Франції до політичного пересунення; одначе знавці французьких відносин передбачують, що Блюм не відійде цілком, тільки в останньому моменті він відвяжеться від комуністів і опреться на радикальних-соціялістах.

ЕСПАНІЯ ЗНОВА ПРИЧИНОЮ МІЖНАРОДНЬОЇ НАПРУГИ.

ПАРИЖ. — Французький міністер закордонних справ, Дельбо, запросив до себе німецького і анґлійського амбасадора і в їх приявности заявив, що поведення Італії в еспанській горожанській війні починає непокоїти Францію і вичерпувати її терпеливість. В таке подразнення попав французький міністер під впливом заяви італійського амбасадора Ґранді, що Італія не відтягне з Еспанії своїх добровольців. Коли Італія далі стоятиме на тому становищі, говорив Дельбо, то Франція витягне з цього належні консеквенції. Правдоподібно, що на спілку з Анґлією і своїми іншими союзниками, вона зачне сама бльокаду біля еспанських берегів, не допускаючи туди італійської підмоги. Дельбо дискутував також з німецьким амбасадором справу вицофання німецьких добровольців з Еспанії. Німецький амбасадор годився це зробити, але під умовою, що також будуть вицофані 9,000 німецьких горожан, що боряться по стороні лівих....

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ ЗЛОВИЛИ КОРАБЛЯ.

ЛІСБОНА. — Радіо-стація зі Саляманки доносить, що еспанські революціонери зловили біля північного побережжя Еспанії корабель, що належав до лівого еспанського уряду. На цьому кораблі вони знайшли три міліони золотих пезет і повно зброї та амуніції, французького виробу, призначеного для червоних в Еспанії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. BErgen 4-0807.

Адр. з: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАХОВАЙТЕ ПАМЯТКУ

Це мова про **Пропамятну Книгу У. Н. Союзу,** яка повинна опинитися в скорому часі в першу чергу в руках наших читачів, зглядно членства нашої орґанізації. Підносимо цю справу на тім місці тому, що ми одержали письма від ріжних відділів, в яких члени жалуються, що вони ще досі **не мали нагоди** побачити Пропамятну Книгу. Отже стверджуємо, що вислано до кожного відділу по одному примірникови Пропамятної Книги саме на те, щоб кожний член мав нагоду її оглянути, заки її замовить. Тому є теж обовязком відділових урядників, зглядно секретаря, на цю справу памятати і Пропамятну Ккигу на мітінґ принести, як теж звернути увагу членам, що їм прислугує **привилей** одержати цю Книгу **даром,** оплачуючи **тільки кошти пересилки і спеціяльної оправи.** Крім цього не зашкодилоб відділовим урядникам бути у відділі першими, що зацікавилисяб хоч трохи зі змістом Книги, щоб тим чином краще розповісти членам про свої враження та про вартість Книги.

Не є ціллю цеї статті прихвалювати Пропамятну Книгу, бо вона мусить говорити сама за себе. Можемо хіба тільки надмінити, що про те, як її приняв покищо чужий світ, чисто американський, то на це вже є в наших руках письменні докази, які, якщо це буде потрібне, згодом проголосимо. І вже відозвалися тепло й многі наші робітники, що мали нагоду запізнатися зі змістом Пропамятної Книги. Вони теж висказали щиру дяку У. Н. Союзові за те, що увіковічнив **працю** нашої іміґрації, а зокрема нашої орґанізації. А ці останні завваги для нас найважніші. А особливо важне те, що вже по побіжнім перегляненню Книги знайшлися такі наші робітники-чорнороби, що не пішли шукати в Книзі тільки за фотоґрафіями і іменами, а шукали за — працею, за ділами нашої іміґрації як цілости, за нашою ідеєю, за тим, як ми звідси служили Рідному Краєві й як ми тут клали підвалини під українське життя в Америці. Бо це є ті найважніші справи, за якими треба слідити читаючи Пропамятну Книгу, і після того, як основно ці справи оброблено — судити і саму Книгу.

Та якої хто не був би думки про Пропамятну Книгу, ми думаємо, що вона буде необхідною для кожного, хто схоче запізнатися з минулим нашої іміґрації в Америці. Вона буде потрібна для тих родичів, що захочуть дати своїм тут родженим дітям матеріял про те, звідки ми взялися в Америці, хто ми і чого бажаємо. І тому вона повинна бути в хаті **кожного** свідомого й патріотичного **Союзовця.** Додамо, що щойно минає місяць, як ми почали висилати перші примірники, а вже вислано досі коло 1,500 примірників. Тому, щоб не було потім непотрібних нарікань, звертаємо ще й тим разом утагу, що членство У. Н. Союзу може набути Пропамятну Книгу за $1 **тільки в обмеженім речинці.** Тому просимо не зволікати зі замовленнями.

Д-р Остап Грицай.

ВІСТНИК ЗА ЛЮТИЙ І БЕРЕЗЕНЬ 1937

Два нові випуски згаданого журналу приносять багатий своєю ріжнородністю, а притім цікаво й послідовно підібраний літературний та публіцистичний матеріял, помітний в чисто літературних працях своїм мистецьким рівнем, а у відділі публіцистики своєю актуальністю. Отак в царині поезії маємо знову раз деякі справді цінні речі, з яких на першому місці годиться поставити поміщені тут праці **Юрія Клена.** Цей поет між тими, що вже від ряду літ працюють у Вістнику, один з талановитих. З його творами ви стрічаєтесь тут таксамо часто, як і з творами відомої Вістникової „квадриґи" — тобто **Маланюка, Мосендза, Ольжича** та **Олени Теліги.** І чи одно зі створеного ним варте того, щоб збереглося в літературнім дорібку нашої теперішности і на будуче. Клень ось назріваючий майстер мистецької форми. Він будує поеми в формі сонетів, дантейських терцин і байронівських октав, і вони читаються легко й гарно, хоч це іноді і двацять сторінок преважкого змістом тексту. А з тим у нього відрадна своєю серіозністю увага до — слова. Вона велить Кленові ставитися з повагою і до найдрібнішого рядка, що його треба йому написати. І це про вагу слова висловлює він у своїй статті **„Слово живе й мертве"** (Віст., IV., 11.) отакі знаменні і розумні думки: „...Чиж не ставало слово могутнім творчим засобом під пером великого майстра, або в устах давного пророка, слово надихане життям, емоцією, барвами і музикою, повне нового глибокого змісту, вперше відчутого тим, хто його вперше вимовив? Слово, що іскрою перескакувало від мозку до мозку і сплахнуло маяком над століттями!..."

І тимто й не диво, що поет, який так глибоко розуміє вагу творчого слова, підходить до нього з любовю і з вдумчивим хистом, і в моментах справжнього надхніння дає нам картини мистецького рівня, про які можнаб уже писати й окремі статті. Покищо однак я вказую тут як на найцінніше з того, що наш поет дав у Вістнику досі, на сонети **„Кортес"** (І., 12.), поемки **„Антоній і Клеопатра"** і **„Цезар і Клеопатра"** (II., 3), поему **„Мандрівка сонця"** (II., 5) — вражальну картину Голгофти українського народу на його виголодженій червоною Москвою землі — та на вірш з цієїж ґрупи **„Софія"** (III., 6.), що його я причислив би до найкращого з усього, що дав нам досі Клен (— це апострофа до руйнованого большевицькими злодіями киевського собору Софії). З інших, не менш гарних праць Клена я згадаю тут ще лиш тільки поему **„Божа Матір"** (III., 7—8), — щось наче оживотворену картину Новаківського — та **„Жанна Дарк"** (IV., 9), де постать геройки Франції змальована просто з пестливою тонкістю, а проте в цілowиді обрисами визвольної величі. І воно ясне притім, що поет з нахилом до героїчних сюжетів ріжних епох та з Кленовим почуттям для тонкостей мистецького слова не буде байдужий і до такої принадної царини творчої праці, як переклади з чужих літератур, чого доказом у Клена є його переклади з творів таких майстрів, як Мореас, Леконт де Ліль, Верлен, Самен, Рільке, а головно Стефан Ґеорґе.

Але вернім тепер до наших випусків.

Тут у числі за лютий маємо Клена **„Коло життьове"** — в формі нанизаних сонетів — а в березневім числі довшу поему **„Прокляті дні"** (IV. частини), в октавах. Це вражальний спів про Україну у царстві голоду, тюрм, чек і насили, спів може тут і там не свобідний від тонів реторики, але в цілости горіючий кровю поетового серця, особливож у прегарнім молитовнім фінале. І треба зрештою сказати, що вичерпуючу оцінку цієї дуже видатної праці Клена можнаб дати хіба лиш в окремій статті про неї. Тут зазначу це лиш тільки, що в ряді наших дотеперішніх — на жаль, дуже нечисленних! — поетичних творів про трагедію нинішньої України, оцей твір Клена, подібно як і його „Мандрівка сонця", рішучо один з найсильніших.

А Ольжича три речі (**„Пророк", „Люкреція"** і **„Триптих"**), видержані в тоні суворої, майже аскетичної поваги, хоч я думаю, що віршам „Триптиху" дещо більш безпосередности і тепла не пошкодилоб.

Стільки про поетів тут. А тепер перейдім до наших оповідачів.

Їх в цих випусках не надто багато, бо всього двоє: **Наталя Яхненко** та **Ю. Станинець.** Яхненко відома читачам Вістника з двох поміщених раніше нарисів: це **„Мус"** (II., 6) та **„Сотник"** (III., 7—8). Обидва ці нариси це властиво тільки малюнки моментів, але моментів, підхоплених авторкою і розмальованих на суворому тлі нашого змагання за волю, в усій первісности даного пережиття та в тіснім звязку з тим, чого домагається від людини час, в якім живемо. Отак в першім нарисі виявляється **мус** застрілити московського салдата, що попав у наш гурт, а в другім необхідність чинного відпору проти нахабства московського ворога, нехай він тільки ґімназист. Особливож „Мус" робить сильне враження своєю драматичною ляпідарністю, а ще сильніше невмолимістю поставленої тут засади. А щодо праці авторки в наших випусках, то це теж невеличке оповідання **„На шляхетській вулиці",** якого вся вартість не в якійсь незвичайній фабулі або у вишуканій віртуозности малюнку, **а в характері** розмальованої тут дівчини, молодої Маньки Гуменюківної. Як вона ось мимо гніву й заборон простих батьків таки насилу виривається з хати, щоб зявитися на час у своїм просвітнім кружку, а притім робить це все розважно, спокійно, але чудесно несхитно і трохи-не з гумором, це авторка змалювала нам справді симпатично. І так гарно воно бачити тут, як молода дівчина, замісць каратись нерозумним терором зі сторони батьків та за старою рецептою наших давніших оповідань — проливати сльози „горесною самотою", одним відважним рухом добувається на волю і робить те, що вважає заповітом хвилі в життю нації. От вам і тип дівчини, яку ви знаходите в оповіданнях, що їх підбирає Вістник для своїх читачів! Це тип новий, свідомий своєї цілі в життю, активний і несхитний. Із цього погляду Вістник має таксамо на меті **обновлення духовости нашого жіноцтва,** як і мужеської молоді в українськім громадянстві. Він намагається викорінювати в нас з одної сторони тип вічної і безвизвольної слуги-рабині свого чоловіка, а з другої тип рознузданої зновуж за своїми інстинктами безвольно ідучої жінки, зразцями якого звик був ще так дуже недавно одурманювати наших читачів на лад московських сексуал-психопатів Володимир Винниченко. З цього погляду читайте ви лиш прекрасну статтю згаданої вже мною, високоталановитої поетки Олени Теліги, **„Якими нас прагнете"** (III., 10), а побачите жіноче питання в нас у новім і дуже цікавім світлі. Таксамо, як вразить вас чудним чаром сповідь цієї поетеси в поезії **„Відповідь"** (III., 3.), що теж має звязок з порушеним тут питанням.

А в березневім випуску маємо нарис **„У ваґоні",** пера Юрія Станинця, відомого мені досі з оповідання **„Траґічна помилка"** (IV., 12.). Це останне написане з легкою іронією в малюнку ще одного хитропаньківського типу. А „У ваґоні" це картинка з нашої еміґрації, добре заобсервована і глибше відчута. Надіймося, що автор дасть нам таких малюнків більше. Цікаво читати теж нарис англійця, Ґарнета Радклифа, **„Найкращий привілей"** — в перекладі о. Т. Д. Волохатюка — де маємо подекуди в гумористичній формі самопевний тип англійської людини, теж як своєрідну студію на тему несхитного у своїй самосвідомости характеру. Тільки український переклад не скрізь взірцовий.

Стільки про чисто літературну часть в наших випусках Вістника.

А тепер перейдім до публіцистики тут. В цій ділянці маємо цілий ряд іноді дуже цінних праць. І так критиці розшалілого большевизму присвячене тут продовження важливої серії нарисів Жана Жерара Флєрі (**„Блеф індустріялізації"**), страшливий репортаж Р. Рекулї про звірства червоних дияволів у Малязі (**„Червоний прапор над Маляґою"**) та статтю Р. Волошина про політику большевиків на Україні за Центральної Ради. З них Флєрі покаже вам, як то большевицькі кати намагаються милити очі світові мнимими досягненнями, фабрикованими з брехні, обману і блахманів по всякій потребі та при всякій нагоді. Це звіт за досвідами автора таки на московському ґрунті. А Рекулї розгорне перед вами картини большевицького шаління в Малязі повні такої нечуваної нелюдськости, що колиб не строго статистичний звіт тут, то мабуть ніхто не змігби вірити, в те, щоб люди, які зовуть себе соціялістами, потрафили довершувати таких орґій жорстокости, озвірілости та худобячо сліпого руйнництва. Шаліття Неронів ось, чи Джинґісханів чи навіть Іванів Ґрізних — усе те бліде в порівнанню з пеклами, що їх нині творять у світі полчища московських марксистів. І що наш Вістник такі антібольшевицькі документи систематично збирає і проголошує, в тому теж одна з його заслуг не тільки відносно рідної нації, але й культурного заходу. Дуже цінною для нас видається мені теж документальна стаття Волошина, Яка повинна зацікавити та освідомити передовсім усіх тих, які ще завжди не визнаються гаразд в злочинній зрадливости большевицької політики проти України, (чи-пак — не хочуть визнаватися), до чого добрим доповненням являється мені стаття Д. Варнака **„Перед новою орґією",** як освітлення закуліс московських процесів. Гостро обрисоване облична виявляє теж стаття Е. Маланюка **„Мислі в роковини"** (1917—1937) зі знаменитими думками про наш традиційний „оптимізм" та з увагами, що до духовости **Куліша — з нагоди йогож сорокліття смерти (1897—1937)** — які треба назвати дуже слушними, таксамо, як статтю О. В. **„Бренькіт страхопудів",** яка заслугувалаб на те, щоб в критичній статті про Вістник відзначити їй зовсім окреме місце. Бо тут стільки справді Франкової гостроти думки і слова, стільки почуття відповідальности за напрям громадянської і національної роботи в нас, і стільки жагучого хотіння повертати його на шлях визволення, що лейтмотив тієї статті, зазначений в заголовку, вражає місцями як наболілий глум учителя народу, який бачить свій люд на розпуттю дожної віри.

Багато, дуже багато каже нам стаття О. В...

А з інших статтей згадаймо ще дві частини довшої праці **Л. Граничкн** про Стефаника, серіозної і основної своїм підходом до теми, поскільки оцінювати її з дотеперішньої цілости. Даліж Дарії Віконської **„Культ труду", Ганса Ґінтера** знамениту річ про героїчну ненависть, дуже цікаві спомини Лойда Джорджа про незломність характеру старого Клемансо, і неменше цікаві **„Листи з Лондону"** А. Б. Бектера про тайни пропаґанди. А про хитрі жидівські штуки жидів у Палестині розповідає Р. О.

Словом:

Разом із відділом бібліоґрафії ці два випуски Вістника достроюються гідно до своїх попередників.

М. О. Лейкін.

ПІД ЕСПАНСЬКИМ НЕБОМ

Гумористична повість.

(26)

— А музей перший на ввесь світ, ексцеленц.

— Прошу не титулувати мого чоловіка „ексцеленц" — сказала Ґлафіра Семенівна.

— Так, так... Прошу мені говорити звичайне Миколо Івановичу. Так буде найкраще — додав Іванів.

— Мокола... — повторив капітан.

— Так, так. Я Микола, а мому батькові було на імя Іван, то й звідси я Микола Іванович. Ми також так будемо вас звати. Вам на імя Хуан, а по нашому це Іван — правда?

— Іван, Іван, — притакнув капітан.

— А як було на імя вашому батькові?

— Мартин, Педро...

— Дуже добре. о ми звати будемо вас Іваном Мартиновичем. Випиймо ще по чарочці, Іване Мартиновичу. Херес добре робить.

— Сі, сі... будь здоров Миколо...

— Івановичу — підповіла йому Ґлафіра Семенівна, як побачила, що він забув імя її тестя.

— Будь здоров, мадам Іванів — сказав Іванів, черкнувшися чаркою з Івановими.

— Скажіть, будь ласка, Іване Мартиновичу, чому тут не видно еспанських костюмів ні серенад, ні танків? — питався Іванів.

— О, в Мадрід нема еспанські костюми!

— А чому?

— В Анґлія нема костюми національ, у Франція нема і в Еспанія нема. На провінція мало костіюм, на Севіля, на Ґренада. На Ґренада танки, серенада, одначе мало. Народніх не любити, а вальс модний.

— А хайже їх! А ми тут приїхали, щоби приглянутися еспанським звичаям і ноші!

— Треба їхати на Севіля, там еспанський костіюм і танок.

— А далеко відсіля до Севілі?

— Один день.

— Фі, фі, фі! Цеж стільки, що з Біяріц до Мадриду. О, ні! Поїемо до дому... Доволі нам Еспанії. Оглянемо ті старі образи, походимо по місті тай гайда до дому. Правда, Ґлафіро?

— А так, бо й мені тут наскучило вже, головнож ті проклятi москіти! А нема тут боротьби биків?

— Бики є в літо, у весна, а тепер не є...

— Ось бачиш, що навіть боротьби биків нема. Поїдемо до Парижа тай там краще задержимося кілька днів.

Капітан глянув на Ґлафіру Семенівну:

— Їдьмо, мадам Іванів, на Барсельона. Там є Костіюм.

— До Барсельони? То ви не живете в Мадриді?

— Я є морський офіцир і не можна жити на Мадрид, де не бути море — відповів капітан

— А так, так... Води тотут ніякої нема, бо цей Манзанарес то чистий глум!

— Барсельона — порт. На Барсельона море... Я буду показати наш, на... — капітан став шукати відповідне слово у словарі.

— Корабель — підповіла Іванова.

— Сі, сі, сеньора... Корабель... Завтра Мадрид, а позавтра на Барсельона.

— Спасибі, капітане. Не оплатиться тягти до Барсельони на те, щоб побачити кілька глупих костюмів.

— Море... Корабель від еспанська фльота. Залізна дорога на Париж і Барсельона та сама. Барсельона мало направо — показував капітан пальцем по тарілці.

— Розумію, розумію. Барсельона по дорозі, треба лише скрутити в бік.

— Сі, сі, кабалеро.

— А деж ви вчитеся нашої мови від падре Хозе? — спитала Ґлафіра Семенівна.

— На Барсельона. Падре Хозе Альварез живе, на Барсельона.

— Розумію, розумію. Як ми їхали до Мадриду, падре всів у половині дороги. Їхав із Барсельони.

— Сі, сі, сеньора, сі... — притакнув капітан, а як побачив, що сніданок уже скінчився, встав і сказав: — Пора відходити дивити на музей. Мерсі, ексцеленц, за їдження і Херес...

XIX.

До королівського музею було справді недалеко. Перейшли попри Сервантесів памятник, попри театр і станули перед будинком музею, що був побудований у формі римської двійки.

— Музей бути еспанська гордощі — говорив капітан.

— Два тисячі та два сотки образи. Сорок шість образи від Мурільо, шістьдесять шість від Рубенс і шістьдесять чотири від Веляскез.

— Ви мусите бути великий аматор образів, коли памятате навіть скільки яких образів є в ґалерії — говорила Ґлафіра Семенівна.

— Сі, мадам... Так... Я сам малювати образи.

— Ах, то ви маляр! А це дуже приємне заняття!

(Дальше буде).

ДЛЯ МАЙБУТНОСТИ, А НЕ ДЛЯ ТЕПЕРІШНОСТИ

Старокраєвий „Наш Прапор" добачує промахи у підході старого покоління до молоді. Каже, що старе покоління думає про молодь такими катеґоріями, якби лекше втягнути її до „практичної політики дня", себто до використання її при виборчій аґітації, захоплення якоїсь установи в руки якоїсь ґрупи і т. п. А тимчасом молодь глядить на своє завдання інакшими очима. Вона глядить — у майбутнє нації. На цю тему висказано там між іншим такі думки:

„Молодь. Це питання завжди буде живе для кожнього народу. Молодь — це сіль землі. Тож і не дивниця, що крізь у світі йде боротьба за молодь. Ведуть її всі без розбору народи, державні й бездержавні. Широкий фронт тієї боротьби перетинає майже всі території Европи, а то й світа. Оця боротьба за молодь ярко позначилася в Італії, Німеччині й в Совєтах. Отже виходить, що отой змаг за душу молоді не минув і країв інших частей світу, позаевропейських. Всюди ведеться посилений бій за світогляд молоді, щоб таким чином закріпити своє панування в найближчому й найдальшому майбутньому.

„Як жеж у нас, українців мається справа з питанням молоді? Адже живемо в добі посиленої ломки світоглядів, зрушених із основ дотогочасних життєвих засад, зміни політичних устроїв, навіть у СССР. Таж і ми бачимо, мусимо зрештою бачити, що всюди назрівають нові форми й зміcти культурного й політичного життя. Тимто й ми мусимо розуміти, що здійснення таких чи інших ідей нації залежить від її молоді. Адже молодь — це майбутнє Нації. А тут, у такому розумінні дієвої ролі молоді, питання цієїж молоді розтягається уже до проблеми цілих наступних — ґенерацій — поколінь, а не одного живучого.

„І так розуміють питання молоді всі панівні Нації. Майже всі міністри освіти дбають про те, щоб панувати над душами молоді, бо це панування над майбутністю. Починаючи отже від отих найменших, засаджують у їхніх душах й серцях певні думки, ідеї, догогою навчання і виховання. Крізь у світі йде боротьба за молодь.

„У зовсім відмінних умовах і в іншій площині ведеться боротьба за молодь у нас. Навпаки, в нас не має боротьби за молодь, але існує всіх і вся боротьба з молоддю, цебто боротьба проти молоді. Світоглядовий і політично-суспільний розвиток української молоді відбувається серед особливо важких і складних умовин. Адже уже те саме, що наша Нація бездержавна ускладнює проблєму виховання молоді. Та не те ще скривлює фронт боротьби за молодь. Річ у тому, що крізь іде боротьба за добуття молоді для цілої майбутности нації. **А в нас тільки й виключно для теперішности,** й то для вузько-партійних цілей.

„Бо коли в світі боротьба за молодь має світоглядово-ідеольоґічний характер, то в нас „доморослі вожди" хочуть запрягти молодь до т. зв. партійно-практичної політики. Чомуж отже дивуватися, що та молодь стає осторонь від отих партій, коли вони самі не мають ніяких ясно-окреслених ідеалів на майбутнє, а живуть тільки гіпнозою будня, якого теж не зуміли охопити в орґанізаційні форми".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ІСТОРІЯ СУДИТЬ.

У Вашинґтоні відбудеться дня 6-го квітня бенкет у честь 56 членів конґресу в 1917-тім році, котрі голосували тоді проти виповідження війни Злученими Державами Німеччині.

На перший погляд для такого бенкету причини нема. Остаточно, кождий конґресмен і сенатор, голосуючи за війною, чи проти війни, висказував свою чесну думку. До того він кожний з них був не тільки управнений, але й зобовязаний.

Одначе, люди, що стояли тоді за війну з Німеччиною, такого права цим конґресменам не признавали. Конґресменів і сенаторів, що противилися виповідженню війни, названо зрадниками, симпатиками Німеччини, прихвостнями кайзера.

Двацять літ минуло з того часу, і нині тим, що тоді виступали проти війни, справляють бенкет, немовби на признання їм слушности й відваги; ті, що їх зрадниками називали, певно бенкету справляти не будуть: хто з них розум має, тому лице зі сорому лупається.

ЧИ ПОВТОРИТЬСЯ?

На одній радіовій стації виступала в вівторок ґрупа противників участи Америки в новій війні. Бесідники закликали слухачів вести всіми силами акцію проти нової війни.

Подібні бесідники виступали й перед приступленням Злучених Держав до світової війни в 1917-тім році. Одначе, коли остаточно Злучені Держави до війни таки приступили, багатьох з тих людей заняло становище за війну.

Отже чи можна багато вірити в такі противоєнні заяви людей тепер? Одначе, чи можна всіх брати на одну дошку? А як між ними є чоловік, що в 1917-тім році виступав проти загальної опінії за участь у війні? І чи не можна повірити чоловікові, що був справді в війні, а тепер приходить до переконання, що це було глупо?

АМЕРИКА Й НОВА ВІЙНА.

У цвітневім зошиті місячника „Америкен Ліджен Монтлі", що є офіціяльним орґаном звісної орґанізації ветеранів великої війни, появилася стаття про питання зброєння Злучених Держав на суші й морю.

Автор статті, полковник Едвард Ґавз, старається доказати, що так довго, як довго світ справді не розброєний, Злучені Держави теж повинні зброїтися. Він каже, що якби Злучені Держави мали були велику армію ще перед замахом у Сараєві, то вони були би потрафили або до загальної війни не допустити або не потребували би принаймні самі приступати до тійни. Мовляв, американська армія була така мала, що на американські протести ніхто не звертав уваги.

Чи роздумування полковника Ґавза безсторонні, чи це може тільки самооборона людини, що як дорадник президента Вилсона не мало причинився до воповідження війни Німеччині?

НІМЕЧЧИНА Й АНҐЛІЯ.

Каже полковник Ґавз, що на американські протести проти нарушення прав Злучених Держав як невтральної держави не звертали уваги ні аліянти ні німці.

Одначе, він додає, між поведінкою анґлійців і поведінкою німців було та ріжниця, що, хоче анґлійці часто провокували Америку й мало що не доводили до війни, вони все таки в останній хвилі цофалися, заким було запізно. Зате німці, не дивлячися на остороги ґрафа фон Бернсторфа, поводилися необережно, поки не загнали Америку в війну проти Німеччини.

Чому саме анґлійці знали, коли американців дражнити, а коли відступати, а чому німці не знали? Чи це може тому, що, як дехто каже, анґлійці взагалі кращі політики, чи тому, що анґлійці мали вже досвід з американцями?

ЩО ЇХ ПРЕ ДО ВІЙНИ.

Каже полковник Ґавз, що нині в світі назбиралося багато военного матеріялу.

На його думку, неспокій у світі виходить з того, що кілька великих держав держать під своєю владою частини землі як ринки збуту для своїх товарів або жерела сирівців, а інші держави, великі, але „голодні", потребують цих ринків або сирівців так дуже, що вони мусять зажадати від перших держав або дозволу поділитися цим добром або воювати.

Як на військового, це досить розумне вияснення. Отже не засади демократії, фашизму, чи комунізму, але ринки збуту й жерела сирівців.

ЗВІДКИ ЦЕ?

Доносять з Москви, що Джозеф Е. Дейвис, амбасадор Злучених Держав у Росії, витав у себе на вечері начальників большевицької армії.

На вечері були три маршалки большевицької армії з своїми жінками та інші визначні військові діячі.

Це могла би бути звичайна собі дипльоматична чемність, але замітно, що Дейвис робив це проти загально принятих у Росії дипльоматичних звичаїв. І замітно, що він виголосив на бенкеті промову, в котрій хвалив червону армію. Звісно, міг і це навіть зробити, підчеркуючи звичаєм дипльоматів красу уніформу російських вояків. Тимчасом Дейвис говорив про цю армію як про армію горожан, вірну ідеї мира. Кромі цього Дейвис підчеркував її вірність ідеї сборони недоторкальности території Росії, що очевидно є признанням за бажання армії задержати при Росії України.

Отже чи це звичайний собі дипльоматичний жест, без глибшого значіння, чи добре обдуманий політичний крок?

ОБРАЖЕНІ.

З Шанґгаю доносять про зростаюче напруження між Китаєм і Японією.

Перший секретар японської амбасади в тому місті виступив зі скаргою проти китайського уряду, що мовляв китайці ображають японських жовнірів і жандармів у Китаю. Японія домагається від китайського уряду покарання всіх винуватих, формального перепрошення й ґарантії, що таке не повторится.

Словом, не каламуть, дурне ягня, води вовкові.

РОЗПИСАВСЯ.

Один анґлійський критик, пишучи про останній том военних споминів анґлійського політика Лойда Джорджа, звертає увагу на необхідну опінію, яку Лойд Джордж має про ґенералів, головно головних командантів армій.

Щоби зілюструвати цю опінію, критик перечисляє визиванки, якими Джордж обділює ґенералів: вперті, зле поінформовані, заводові самохвальки, даючіся легко засумувати, сліпо віруючі в поголоски; не люблять дивитися фактам в очі, інтриґанти, нездібні до рішення в критичних хвилях, схилі до фаворизму, самолюби, умово ліниві.

Як відомо, політик має про ґенералів таку погордливу опінію, яку про політиків мають ґенерали.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МИЛВОКІ, ВІС.

Діти України.

Ми, українці з Мілвокі, мали недавно нагоду почути українські пісні, відспівані в американськім театрі українською дівчиною-співачкою. В половині лютого було оголошення в „Вісконсин Нюз", що у Палас театрі буде гарне представлення з музикою, співами і танками, що їх виконуватимуть ріжні актори, а між ними українська дівчина-співачка співатиме українські пісні. Коли мій приятель приніс мені це число ґазети і показав мені на оголошення, на якому була теж фотоґрафія дівчини Ніни Ніви, що то мала співати українські пісні, я зпочатку не повірив, що вона українка і думав, що вона якась собі чужинка, а тільки представляється за українку. Я думав, що найскорше вона є росіянка. Тому саме я сказав мому приятелеві, що на це представлення не маю охоти йти. І не пішов. Але я помилився. Бо вона справді є українка.

Наш тутешній бізнесмен Соколовський, який теж прочитав оголошення в „Вісконсин Нюз", був іншої гадки ніж я. Він повірив, що оголошення говорить правду і що дівчина справді українка. Тому він зараз порозумівся з кількома іншими українцями і разом купили для неї цвіти. Другого дня ті, що бачили представлення, розказували мені, що Ніна Ніва справжня українка і що співала українські пісні. Я не тратив багато часу і пішов сам послухати її співу. Я був зворушений, коли менеджер представляв її зі сцени як „росіянку", що буде співати „російські" пісні, а вона відразу спростувала його і сказала, що вона не є ніяка росіянка і не буде співати російські пісні, тільки вона є українка і співати буде українські пісні. Всі українці були захоплені тим її виступом і були горді на свою краянку.

По представленню я пішов до менаджера просити його, щоб позволив мені знею побачитись. Він завів мене до її кімнати і там нас познайомив. Я почав з нею розмову по українськи і дуже мені було приємно довідатися від неї, що вона є справжня українка, родом з Галичини. Коли вона приїхала до Америки, то зпочатку мусіла тяжко робити, поки не навчилася співати й не почала виступати на сцені.

Розмова ця лишила у мене дуже приємне враження. Від себе скажу, що слава українській дитині, що розносить українську пісню по широкій Америці. Дай Боже, щоб ми мали тисячі таких українок.

Н. Кудринський.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

У суді.

— Прошу мені сказати, пане суддя: чому жебранина має бути проступком, коли давати милостиню вважається чеснотою?

Стрічаються два фінансісти:

— Якжеж там ваш бизнес?

— Погано!

— Що ви кажете!?

— Аж так погано, що коли так далі піде, то незадовго мої зізнання про особисті доходи будуть правдиві.

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ МІСТА НЮ ЙОРКУ

ЗАПРОШУЄ ВСІ ОРҐАНІЗАЦІЇ І ЦІЛУ УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ НА

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

в честь нашого найбільшого поета

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

В СУБОТУ, ДНЯ 27-ГО БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1937 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-219 EAST 6TH STREET NEW YORK, N. Y.

ПОЧАТОК В ГОДИНІ 7-мій ВВЕЧІР. ВСТУП 40 ЦЕНТІВ.

В програму входять хоорві точки, музичне і співове тріо, сопранове сольо і деклямації. Святочні промови виголосять: адв. М. ПІЗНАК і Е. ЛЯХОВИЧ.

ГРОМАДЯНИ! Прийдім всі, як один, щоб виконати волю ЗАПОВІТУ:

І мене в сімї великій, Не забудьте помянути
В сімї вольній новій, Не злим тихим словом.

З ТЕАТРУ Й ШТУКИ.

I.

„Запорожець за Дунаєм" буде виставлений в Ню Йорку, в днях 8 і 9 травня б. р. в театрі **„Венеція"**, згідно з повідомленням п. **А. Пасічника**, директора "Ukrainian Theatrical Co. of New York". Буде це перша вистава цеї опери **анґлійською мовою.**

II.

В неділю, дня 28. березня б. р. буде відіграний орхестрою Метрополитен Опери в Ню Йорку між іншим „Аркан", композиція **Павла Печеніги-Углицького.** Буде це на недільнім концерті артистів і орхести Метрополитен Опера Компані.

III.

На весняній виставі „Ню Джерзі Ґелері", в „Кресґе Департамент Стор" в Нюарк, Ню Джерзі, є виставлювані від 22 до 27 березня б. р. артистичні праці українки-учительки — **Стефанії з Ольшанських Комарніцької.**

ДЕЩО ПРО ІМЕНА КИТАЙЦІВ.

Як повстають китайські імена й назвища. — Насамперед родове, потім по ранзі та службі. — Імя по смерти.

При кожному імені й назвищі в Китаю першенство має родове імя. І так бачимо, що деякі назвища починаються на Чан (наприклад Чан Кай Шек). Це значить, що їх рід зветься Чан, а на основі старої традиції, яка є так само стара, як китайські закони, мусить імя кожної дитини зачинатися від імені племени чи пак роду. Це не значить іще, що люди з таким назвищем є кровно споріднені. У Китаю перший склад хочаб і якого довгого імени та назвища означає свого роду назвище. Це тому, бо кожна назва роду, родини має лише один склад, рідко два. Найбільше відомі є родові назви Чан, Вань, Лі, Сун, Ї, Мі, Тунь, Сунь і т. д.

Коли дитина народилася, батько надає їй імя. В нас також бувають такі випадки. А саме коли є небезпека, що дитина може вмерти після народження, тоді батько або хтось із родини „хрестить" дитину, скроплюючи її по голові та надаючи їй при тому імя, як і всякій іншій дитині при хрестинах. Одначе у китайців таке імя, надане дитині її батьком, остається їй вже на все, а саме, коли китаєць чи китайка представляється старшим або своїм наставникам. Тим способом хоче виявити скромність і услужність.

Коли дитина піде до школи, тоді знову дістає друге імя. Колиж скінчить науку знову дістає окреме умя, так зване імя відповідно до ранґи та служби. Так буває, що щояких кілька літ імя змінюється. В день повнолітности у хлопців і в день заручин у дівчат надають імена в значінні титулів. Тепер це імя остає до 50-го року життя. Тоді знову імя продовжується почесними назвами. По смерти все ще є можливість поширити імя ріжними почесними назвами, які виписують на нагробнику, а буває і таке, що й десять літ по смерти надають нові почесні назвища. Коли це особа, що відгравала важну ролю в прилюдному житті, тоді імя дуже довге, одначе початок імени всетаки є назвою роду, з якого дана особа походить.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

На Рідну Школу.

Як кожного так і цього року від. 385 У. Н. Союзу не забув про коляду на народні цілі. Отже заряд відділу вислав колядників до своїх членів та до членів місцевої укр. кат. церкви й та коляда принесла $50. Коляду зложили: О. Козак, І Сохорович, О. Шабатура, П. Угринчук, Н. Дмитрук, Г. Федушко, В. Ревцьо, Н. Мандзин, В. Литвинюк, В. Сопотюк, Н. Мельниківський, о. В. Білінський, Д. І. П. Корчик, Проф. Університету С. Мамчур, І. Чура, С. Романюк, Р. Бачинський, В. Зубрицький, І. Процай, М Канюк, Н. Симотюк, Н. Кучинський, П. Федорців, І. Павчак, І. Кіт, І. Козак, О. Семирозум, П. Яворський, К. Сокіл, Н. Гусак, І. Готра, П. Вонс, К. Кузів, І. Олійник, П. Ірха, В. Клим, Н. Волович і Ю. Федюк по $1; І. Касіянчук 75 ц., а по 50.: Ф. Пікула, М. Хас, А. Степанчак, І. Шміґановський, Й. Федик, П. Чучман, Д. Вовк, С. Харчишин, Й. Ґреськів, Н. Гунчак, І. Скобар, М. Садовський, Н. Кіт, Н. Бойко, П. Мандюк, С. Друк, Г. Ґарасим, Н. Шунь, Г. Котляк, а по 25 ц.: Й. Соміш, Й. Перемибіда, Г. Чучман, С. Сопотюк, І. Шипорт, Н. Шипорт і П. Гавриш. Коляду розділено в такий спосіб, що $40 вислано через Обєднання на Рідну Школу в краю, а $10 вислано до заряду Української Вищої Школи в Стемфорді. Колядникам і жертводавцям щира подяка.

Уряд Тов. Зап. Січ, від. 385 У. Н. Союзу.

ВІЛІНҐ, В. ВА. І ЙОРКВИЛ, О.

Коляда на народні цілі.

В Вілінґ ходили колядувати: Катерина Ландяк, М. Медвідь і малі діти. В Йорквил, О.: П. Головід, П. Федаш, В. Чайківський, С. Грушкевич, М. Дуткевич. Коляду жертвували по $1: о. С. Склепкович, В. Когут, М. Дуткевич, П. Чайківський, К. Когут, Ландяк, А. Когут, Кабала, П. Вітенько, О. Салик, М. Медвідь, П. Пилипчук, О. Гук, П. Вербицький, С. Горячий, Я. Вітенько, Т. Тихоневич, П. Кабала; по 75 ц.: Т. Курило, С. Дупляга, О. Габак; по 50 ц.: П. Наконечний, А. Папа, А. Бліщ, В. Реваковський, М. Кундира, А. Когут, С. Грушевич, М. Пуціло, І. Ґарасюк, І. Ковальнич, М. Зень, І. Палюх, І. Карась, М. Палюх, Ю. Севний, І. Антошків, В. Яськів, А. Швед, І. Солецький, К. Кордек, В. Ридош, Д. Канюк, А. Слик, В. Сикило, Й. Солецький; по 25 ц.: жертвували: Ф. Вата, З. Ландяк, В. Стефанишин; І. Рафа 30 ц.

Коляда з Йорквил, Огайо: по $1: Й. Лога, С. Яремцьо, С. Телевяк, О. Москаль, Н. Зарічний, А. Йоган, П. Федаш, І. Фтакля, І. Кметко, П. Головід, Ф. Ощак, В. Чайковський, С. Гавриш; по 75 ц.: В. Яцейко, Е. Яремцьо 50 ц.

Коляда з Біч Ботом: по $1: М. Фіґель, Г. Федчак, М. Панько, В. Дейвис, Д. Щербатий, Д. Габак; по 50 ц.: Г. Штиляк, Д. Гришко, Т. Соколовський, П. Тарнавський. Разом заколядовано $55.55. З того було розходу $3.05. Остало $52.50 Коляду розділено по рівній части: $26.25 на Рідну Школу, які переслано впрост до Обєднання і $26.25 на боєву акцію, які післано до Центральної Управи ОДВУ.

Мих. Дуткевич.

ГАРТФОРД, КОНН.

На Рідну Школу.

Малі діти Тов. Марії при місцевій укр. укр. кат. церкві занялись збіркою на Рідну Школу та зібрали на ту ціль $26.25. Гроші переслано через Обєднання. Жертвували: о. Баландюк $2; Анна Кучер, В. Лукасевич, К. Яросевич, Марія Солецька, М. Павичук, Марія Курдина, А. Коба, Е. і Й. Мокрицький, Г. Сикюра, І. Саґан, І. Лимеґа, Н. Солеса, П. Предземірський, Параска Вишинська й Л. Апанович по $1; Марія Клапатич, Анна Небожук, Н. Кляра Дуль, Марія Процик, М. Корін, А. Локотич, Єднорович, Марія Ґвіздь, Медвідь, Ґайда, Баран, П. Зварич, О. Похмурський, Анна Косар, Д. Дзіч, Т. Чіжман і Потюк по 50 ц.; а Каганяк 25 ц.

Марія Ґвіздь.

Адам і Ева.

— Петрусю, ти чому побив Олюнку?

— Бо ми бавилися в Адама і Еву, а Олюнка замісць мене спокушати, сама зїла яблуко.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(139)

Калі Бвана кликала з цілої сили в надії, що Олд Таймер почує її голос і відізветься. Та мабуть вона мусіла лежати у непритомному стані довший час, бо в поблизку не було нікого. Її голос потапав у нетрах, деколи повертаючи її слабий відгомін. На неї найшов страх. Але вона сама не знала, чи це страх за свою власну долю, чи за долю Олд Таймера.

Щойно тепер вона відчула скільки він для неї значить! Він був для неї всім! Вона покохала його, хоч щойно тепер, коли втратила його, вона це зрозуміла. Де він? Тепер вона сказалаб йому все, сказала, що вона теж його кохає. Вона не відтручалаб його, о ні! Та тепер вже пізно. Його нема. Щераз вона почала вигукувати його імя, та ніхто не відзивався.

Сонце клонилося з полудня, коли Тарзан вчув чиїсь кроки. Він нераз чув ці кроки. Це були малпи, які відривались на кілька годин від нього, порипали в нетрах і напхавши там свої черева кормом, назад повертали до нього. Деколи це була Нкіма, яка кожний раз Тарзанові щось зі собою приносила. Або горіха, або банана, або жменю диких ягід.

Малпи підійшли до нього і обступивши його, почали з журби кивати головами. Втім вони почали нюхати повітря. Вітер раз враз повівав від них, в напрямі нетрів звідки роздавалися якісь підозрілі голоси. Малпи почали шамотатись і готовитись до бою. Це є один з законів нетрів, що в непевній ситуації все треба сподіватися найгіршого.